

Oep
(Ref., snotr.)

G.

Ex A

J. L. Grönhagen

10 244 9
U n m ä r k n i n g a r

wid Höglof. Lag-Utskottets
Betänkande, i anledning af
wäckt Motion om ändring
i Polis-Styrelsen inom
Hufwudstaden,

uppläst å Riddarhuset den 4 och 25
April 1812.

jemte

Bihang, innehållande en Apostille, till
Polis-Mästaren, Herr Under-Ståthållaren
Wannqvist, föranledd af dess till Rikens
Ständers Justitie-Ombudsman ingif-
na förklaring, rörande skrifterna:
Polisen utan Slöja.

af

G. L. Grönhagen.

S E D E R S D E M ,

Tryckt i Marquardsska Tryckeriet 1812.

~~~~~

Janledning af Lag-Utskottets, till Hög-
loff, Ridderskapet och Adeln inkomne be-
tänkande öfver den af mig inlemnade
och hos Ridderskapet och Adeln uppläste
Motion, rörande en förbättring af Po-
lis-Styrelsen här i hufvudstaden, har jag,
wid genomläsandet af det samma, emot
all förmodan inhemtat och funnit, det
Högloff, Lag-Utskottet nog facilt behand-
lat detta, till medborgares säkerhet och fre-
dande mot wäld, wigtiga ämne.

I mitt förslag som till Lag-Utskottet
remitterades, fick wäl icke något skäl an-
föras, eller någon händelse återopas till
styrka för det samma; men då Lag-Ut-
skottet länge haft tillfälle betrakta Memo-
rialet, sådant det den 24 sistledne Januari
hos Högloff, Ridderskapet och Adeln up-
lästes, och i dess Protocoller är infördt, och
sedermåra af trycket utkommit, så kan Ut-
skottet ömbjeligen wara i okunnighet om

de premisser och reflexioner som deruti finnas upptagne.

Sedermera hafwa 2:ne upplysande tryckta handlingar i samma ämne utkommit, under rubrik. Polisen utan Slöja, eller angifwelser hos Rikens Höglof. Ständers Justitie Ombudsman, emot Herr Under-Ståthållaren m. m. Wannqvist, rörande olaga Arrestering och wäld mot oskyldige.

Allt detta sammanlagdt borde, enligt min öfvertygelse, wäckt en starkare uppmärksamhet hos Utskottet, och gifwit anledning till någon föreslagen förändring med denna, emot Constitution och Lag försärande Autorité; hvarföre jag icke kan undgå att å Lag-Utskottets betänkande göra några anmärkningar; hwartil jag wördsamt utbeder mig Höglof. Ridderskapet och Adelsns gunstiga uppmärksamhet: Utskottet yttrar, att uti en större Stad, der ett stort antal människor äro samlade och wistande, ändamålet med Polisen är

att bewaka och bibehålla allmän säkerhet, och att tillse och befordra den ordning och snygghet m. m. som måste råda inom en sådan Folksamling; samt till uppfyllande af sådant ändamål, anser Utskottet Polis-Kammaren icke kunna undergå någon af de förändringar jag föreslagit; Utskottet föreslår likwäl icke något annat förändrande härwid, utan vill således att Polisen må få fortfara med samma myndighet som hittills, och det utan undantag. Icke en gång ringaste kontroll öfwer den samma får, enligt Utskottets mening, ägorum. Utskottet yttrar widare, det wara förmanligare att directe hos Kongl. Maj:t så anföra klagan emot Polisens åtgärder och förfaranden.

Swad det försinämde beträffar, så anser jag enda sättet att förekomma sådana wäldsamheter wara, att Polisen ställes under Kongl. Hof-Rättens granskande, samt att dess Protokoller och Domböcker till Hof-Rätten insändas. Jag tror att

ordnings vinnande i Stockholm kan befordras och befrämjas utan att Människor oskyldigt mishandlas; Jag har trodt, att en Domare, som Polis-Mästaren, bdr denna Constitution och Allmänna Lagens föreskrifter så mycket, att de af honom minst böra kunna öfwerstridas, då han är den samma som skall beskydda medborgaren, och waka öfwer allmänna säkerhetens helgd.

Det sednare åter, att hos Kongl. Maj:t directe ansöra Klagan, torde efter min tanka icke wara så lämpligt, af den orsak, att Kongl. Maj:t och dess Högsta Domstol är högsta och sista Instantien, hwar förre och alla från andra Domstolar till Kongl. Maj:ts afgörande inkommande mål, alltid förut wid lägre och högre Domstolar blifwit utredde och aldrasist till Kongl. Maj:t ankomma. Det synes således som Lag-Utskottet will, att Polis-Mål böra hafwa en bakwänd ordning, nämligen, att börja wid högsta instantien och sluta wid den lägre.

Sluteligen får jag tillägga några små omständigheter som icke torde vara att förkasta, nämligen: att, utom hvad jag förut föreslagit, jag äfwen anser högst nödvändigt att anföra:

1:o Att 2:ne Öberoende Fiscaler tillsättas, och alltid en af dem böra bewisa Sessionerne i Police-Kammaren; att de må äga och utöfwa samma befattning derstädes, som Advocat-Fiscalerne i Hof-Rätterne och Collegierne innehafwa, samt endast ha att ansvara för Justitie-Ömbudsmannen såsom deras enda förman, samt att de utan tunga för Staten, kunna af de betydliga Sakdres medlen som dageligen i Police-Kammaren så ymnigt inflyta, prydbigt aflönas, desse Fiscaler böra efter min tanke äga Konungens Fullmakter.

2:o Att Police-Kammarens Sessioner böra alltid hållas för öfna dörrar, på det att hwem af Allmänheten som helst må äga inträde derstädes, undantagandes då något Politiskt mål förekommer.

3:o Att nödig Controll inrättas i Saks-
förens inflytande i Polis-Kammaren, på
det man må erhålla Speciel, Summarisk
uppgift på beloppet deraf, samt hwartill
de användas.

Får således i anseende till hwad jag
i ödmjukhet anför, anhålla om återre-
miss, samt att dese mine anmärkningar
och tillägg måtte till Lag-Utskottet få åtfölja
betänkandet, jämte att de öfrige Res-
pective Riks-Stånden må få del häraf.

Ötterligare anförande till Protocol-
let, wid justeringen den 25 Ap-
ril.

I enlighet med de anmärkningar och till-
lägg jag, den 4:de dennes, i Höglofs. Rid-
derskapet och Adels Plenum anförde, i an-
seende till Höglofs. Lag-Utskottets afgifne

Betänkande öfver min Motion, om Stockholms Police-Styrelses förändrande, till förekommande af denne Auktoritets ytterligare emot våra heliga grundlagas öfwä-
de misbruk; anhåller jag ödmjukast att till Protocollet få inrycka följande:

I den händelse, Utflottet icke skulle finna antagligt hwad jag föreslagit i anseende till de 2:ne öfverordnande Fiscalers tillsättande såsom kontroll öfver Police-Råmman, så föreslår jag, det 2:ne ledamöter som Professorer böra jämte Ordföranden Police-Mästaren utgöra Police-Råmnden, och då desse två äro ledamöter med hvarandra instämna, böra deras wota afgöra Police-Målen; men i sådant fall Ordföranden erhåller en af desse ledamöter, som instämmer med dess beslut, warde beslutet gällande, dock likwäl icke obetagit för den andra ledamoten att sig deremot reservera darest han skulle finna beslutet wara stridande emot Lag och författningar, och således Ordförandens (Police-

Måstarens) ensamma yttrande icke anses gällande. Härigenom skulle den fördelen vinnas, att så wäl de 70 à 80,000 i Stockholm warande Personer, som äfwen den mängd af trafiquerande ländtboer, icke wäro beroende och underkastade en ensam och efter godtycke försarande Persons (Police, Måstarens) egenmäktiga ompröfwande. (En händelse torde härwid förtjena anses, att under innewarande Riksdag, en Bonde från landet äfwen blifwit tracterad med Prygel i Rådstuguhäktet, på Polisens befallning hwarå sackta kan företes).

Jag anhåller ödmjukast att detta anförande äfwen må till Dag-Utskottet blifwa remitterat, såsom i sammanhang med de af mig förut öfwer Utskottets betänkande gjorde anmärkningar.

Bihang.

Några reflexioner wid de af
Police-Mästaren, Herr Un-
der-Ståthållaren och Rid-
daren Wannqvist afgifne
förklaringar öfwer klago-
mål, förda hos Riksens
Stånd. Justitie-Ombuds-
man, tryckta under titlar
Policen utan Slöja N:o I
och 2.

Herr Under-Ståthållaren säger bland
annat det han, på wanligt militairiskt
wis låtit afstraffa Åkaredrängen Bäck-
ström med 50 och Westerdahl med 25 pry-
gel, såsom aga för deras kittsliga poj-
aktiga förhållande. Man wet att de Mi-
litairiska bestraffningarne äro strängare
än de, som allmänna lagen ålägger, hwil-
ket de utan twifwel också böra wara; men
de äro lämpade efter brottens beskaffen-

het och fotade på billiga och menliga grunder. Jag vill ett ögonblick antaga det Herr Wanoqvist verkeligen haft rätt att affstraffa de, för mord misstänkte Åkardrängarne, och under denna supposition vill jag granska huru han ställt sig till esterrättelse Kongl. Maj:ts Nådiga Circulair till samtelige Regements-Cheferne af den 26 November 1812 om förändring i Krigs-Artiklarne i vissa fall, som angå Landt-Arméen". Enligt detta äro.

1:o 50 prygel den högsta Extrajudiciala bestraffning som får åläggas, swarande emot 4 hvarf gatulopp eller 20 par spö, och denna kan endast äddimmas för andra resan begångna förbrytelser af den gröfre art att de ej kunna med fängelse försonas, såsom rymning, sel mot Ordres, när ingen synnerlig skada deraf skedd, dubbel legotagning, slurskhet och wanvördnad mot förman, m. m. Herr Wanoqvist har således låtit affstraffa Bäckström på ett sätt, swarande mot 20 par spö och för hvad? För ett pojaktigt uppförande af sådan beskaffenhet som —

2:o Belägges med, på sin högd, fängelse i löst och mörkt rum på högst 8 dagar, och som i krig under tåg eller marche, kan förvandlas i högst 16 prygel. De förseelser hvarigenom någon ådrager sig detta straff äro försumlighet i tjenstgöring, bristande anständighet i uppförandet, lidelighet, dryckenkap, oljud, smärre slagsmål med kamrater och mera dylikt, hvaraf någon skada icke skedd. Äfwen detta straff har Westerdahl undergått — hwilket förhållande Herr Under-Ståthållaren Wannqvist ej bestridt och således måtte det wara sannt.

3:o Bestraffning med prygel bör verkställas med en kåpp af halfannan alns längd och $\frac{1}{2}$ tums diameter, och tiden der, till så låmpas att 50 prygel äro gifna inom 10 minuter. De åter som pryglas i Rådstuguhåftet, erhålla slagen af en tjock dagg af oberedt läder och Bäckström undseck några få slag i sender hwaremellan man låt honom uppsiga — Ett farfarande hvarigenom den pryglades halsa eller lif äfwentyras.

4:o Endast Regements eller Bataillons-Befälhafware eller i deras ställe Commenderande Capitainen samt Commendant å Fästning, kan ädömma dessa slags straff och äfwen de, blott för verkliga, bewista förbrutelser. Herr Under-Ståthållaren Wannqvist har deremot ålagt dem på blotta mistankar eller, i fall man skall tro hans försäkring, för Åkaredrångarnes luttliga och pojaktiga uppförande — Det är för fel hwilkas bestraffning Krigs-Artiklarne icke stadga.

Jag har anført detta till Herr Under-Ståthållarens esterrättelse för en annan gång. Det torde nu wara mig tillåtit att gbra honom några frågor: Hwem satte Herr Wannqvist till Befälhafware öfwer Stockholms Åkaredrångar? Hwem faststälde Krigs-Artiklarne såsom form för Kongl. Police-Kammarns förfarande eller hwem underkastade någon Class af Stockholms innewånare, Militairist bestraffning, pålagd och verkstald efter godtycke? Allmänna lagen har ej gjort det. Någon Auctoritet öfwer den samma finnes

icke och kan aldrig af Swenska nationen erkännas. Hwarpå stödjer sig då hela detta inquisitoriska behandlingsfätt?

Herr Under-Ståthållaren Wannqvist har wiserligen sökt allahande undflygter, framkastat allahanda twifwelsmål om de anklagades oskuld, allahanda beskylningar mot deras öfriga wandel; Men han har likwål hwarken mågtat eller ens försökt bestrida de verkliga facta klaganderne anförd. Hans försäkran, det illgerningsmannen ej skall äga hopp om att dölja sig inför Policen, äfwen om han bjude till att härma oskuldens språk, låter wiserligen ganska tröstfullt för Huswudstadens innewånare, som nu mera kunna hoppas att se sin egendom betryggad och att, om den antastas, i alla fall snart återbekomma den af tjufwen, och i synnerhet att genast få den tillbaka så snart den fallit i Policens händer. Men det torde ej anses för måtit att fråga: Hwarmed skola dessa hållsamma verkningar framkallas? Skall det ske genom nya pryglingar eller genom någon annan grad af tortyr? Skall lagen

och allmänna säkerheten wårdas genom det man wäldför dem? Befarar man då icke, att nationens och Rikens Ständers upplysning och rättshetskänsla skall sätta en gräns för detta ofog, och att Regeringen, hwars wärdighet är förnärmad genom det lagbrott, en af henne tillsatt Embetsman föröswat, skall hämnna sitt kränkta anseende och låta straffet falla tillbaka på den verkligt straffvärda?

Man har så ofta och så mycket skrivit om wädan af att wilja med tortyr framtwinga bekännelser, och om deras osäkerhet, att jag ej behöfwer å nyo upprepa detta eller göra menniskowännern upmärksam på det grymma i detta förfarande, det skändliga i detta missbruk af magt. Men jag kan ej undgå att anföra ett exempel, som äger en ganska nära likhet med det ifrågawarande, och som tillhör våra tider.

Wid slutet af 1790 talet skedde en mordbrand i en Preussisk by, hwarwid Herrgården och flera hus lades i aska. Man grep några så kallade Lösdrifware, som

som träffades i grannskapet och dem man mistänkte för att ha begått tillgärningen. De förhördes, men bekände intet. Domstolen widtog då, på samma sätt som Kongl. Police-Kammaren, den lagstridiga utvägen att genom prygel wilja tvinga dem till bekännelse. Detta hade också den äsystade werkan. Blott en enda hade ståndaktighet nog att neka. Alla de öfriga bekände efter en eller flera förnyade pryglingar allt, hwad man wille ha dem att berätta. Man skred nu till sjelfwa Utslagets afkunnande. Men imedlertid hade detta mål genom sin besynnerlighet och den långa tids utdragten wid des saksakning, väckt allmänhetens och Öfwerdomstolens uppmärksamhet. Man fann flera omständigheter i de anlagades berättelser, som motsade det verkliga förhållandet. Wittnen inställde sig, som wisade att några af de anlagade, den dag, då mordbranden skedde, befunnit sig på flera mils afstånd derifrån. Några af dessa iakttogo nu tillfäl-

let, att återkalla sine astwungna bekännelser; men ett par af dem, i synnerhet en gammal afstedad Soldat, förblef enwist wid sin aflagda utsago och förklarade sig nöjd med domen.

Förhållandet hade imedlertid blifwit närmare utveckladt och de anklagades oskuld fullkomligt uppdagad. Den gamla Soldaten nekade icke bestomindre att andra hwad han sagt. Wid närmare efterforskning besants, det samma fruktan för prygel, som framtvingat hans bekänneelse, äfwen qwarhöll honom derwid, emedan han befarade att pryglingarne skulle förnyas, om han wesk ifrån det yttrande man en gång förestafwat honom, och att han haldre walde döden än underkastade sig denna nya tortyr.

Det är då tåmmeligen troligt att Herr Under-Ståthållaren Wannqvist, om han endast fortfarit att låta tilldela Åkaredrångarne nya prygel — hwilket förmodligen också skedd, så framt icke Herrar Roth-

mans och Saléns vittnesmål kommit emellan — skulle hafwa tvungit dem att påtaga sig detta mord och så många man welat. Det skulle då hafwa kunnat gått till samma ytterlighet wid detta tillfälle som wid flera andra den Criminal historien förwarat i sina blodiga acter till en warning för alla Domare. Råmners-Råttens hade, stödd på Kongl. Police-Rammares Protocoll, hwari de anklagades bekännelser funnits antecknade, men troligen icke de medel man användt att framtvinga dem, dömt efter allmän Lag de förmente Mördarne skyldiga till döden. Utslaget hade wid de högrestantierne, utan de anklagades vidare hörande, kunnat bekräfta Råmners-Råttens och Herr Wannqvist således, säkert mot sin wilja, genom sitt otidiga nit att skapa brott der de icke finnas, kunnat bli orsaken till detta Juridiska mord på 3:ne oskyldiga. Till en lycka för menskligheten och till en heder för Swenska lagstifningen skedd detta icke.

Men huru måste icke hvarje Swenskt man
rysa och harmas, då han ser, det man i
Sweriges hufvudstad år 1817 kan i flera
veckor hållas i ett ohyggligt fångelse, och
genom rysliga plågor tvingas till bekän-
nelse om ett brott, som ännu ingen wet
om det verkliga blifwit föröfwadt, och
detta allt på den lösliga anledningen att
man varit i den saknades sällskap; och
detta sker, utan att fästa den högre rätt-
wisans uppmärksamhet; utan att den lag-
stridigt försarande, Auctoriteten ens tän-
ker på någon upprättelse för de oskyldigt
lidande!

Sluteligen kan jag ej lemna obeswa-
rad Herr Under-Ståthållarens insinuation
sid. 12 i den tryckta förklaringen, der han
syftar på något sammanhang emellan de
3:ne Åkaredrångarnes Plagoskrift och mitt
hos Höglofl. Ridderskapet och Adeln upp-
lästa Memorial om förbättring i Police-
Styrelsen; der han mistänker, helt andra
bewekelsegrunder finnas för dessa skrifter än

de flagandes lidande, och säger sig, för det närvarande vilja förbigå den närmare utvecklingen häraf, hwartill omständigheterna kunde föranleda.

Om jag haft någon närmare kännesdom om det wåld som öfvergått de 3:ne anklagade, och om jag personligen kändt dem, skulle jag intet ögonblick twefat att uppmana dem, att söka förskaffa sig all den upprättelse de ägde att fordra och lagen kunde skänka dem. Jag skulle hafwa ansett min pligt, som menniska och medborgare, fordra detta, och långt ifrån att vilja förddölja detta sammanhang emellan mitt hat mot förtrycket och de förtrycktas flagan, skulle jag hafwa gjort mig en ära deraf. Nu är emedlertid förhållandet icke sådant. Jag har ej kändt mer, än berättelsen om det wåld man begått mot de tre Åkardrängarne, och hwilken ej lärer wara obekant för någon af Stadens innewånare; men det skulle innerligen gläda mig, om mitt ofwannämde Memorial kunde

nat ge dem någon anledning att söka upp-
rättelse för sitt lidande.

Det förefaller mig föröfrigt ej under-
ligt, om Herr Under-Ståthållaren, wan
att endast se de dåliga sidorne af menni-
sko-Characteren, ej känner några andra,
och således håldre än att wilja tro på red-
lighet och oegennytta — saker som ej höra
till hans Embetsbefattning med en slags
hemlig glädje anar orena bewekelsegrunder
till hwarje mensskelig handling. Jag upp-
manar honom imedlertid härmedelst offen-
teligen, att framställa dessa dolda bewekelse-
grunder, och att utweckla hela detta sam-
manhang, hwarpå han tyckes åsyfta; men
ej allusionswis utan årligt och offentligt.
Om någon utweckling är möjlig af en sak,
som aldeles icke är inwecklad, så är det
åtminstone icke jag som fruktar derföre.

Udbrast kan jag ej underlåta lämna Herr Underståthållaren Wannqvist en upprätt och tillbörlig warning, som i närvarande fall synes nödvändig.

Herr Wannqvist bör erinra sig, att hwad jag i omberörde ämne wid denne Riksdag framställt, har jag gjort i egen- skap såsom en Nations Representent, och i hwilken egenkap jag således ägt rätt att wäcka Motioner i alla ämnen (Polis- Styrelsen i Hufwudstaden icke undanta- gen. Om Herr Wannqvist varit medlem af något Riks-Stånd, hade han haft fri- het resonera om upläste Motioners mer eller mindre goda ändamål, men nu endast betractad som Polis-Mästare, tillkommer det honom icke att yttra några supponer om hwad som föranleder en ledamot af den Lagstiftande mackten att framställa sina tankar i hwad ämnen som helst och skall Herr Wannqvist weta det Lagstiftaren är wida öfwer Hans och hela des Polis- mackts wärkningskrets. Hwilket honom till esterrättelse lärer.

Rättelse:

Eid. 10:de rad. 8. står Polis-Mästarens —
läs Polis-Mästares.

